

K. 3-88

R No 427

శ్రీరమ్మ
శ్రీ గోవిందాయ నమః.
శ్రీ శారదాంబు దేవీమతే.

వచనవిత్తరత్నరామాయణము.

కా. విష్ణుదిక్ష్వనామయోజి మునిగా జేంబ్రుం గృహంసంబ్రు సా
శ్చేనాగర యణు బాదరామణుని యుజ్జ్వల నిర్మితే వి
ద్యస్తైపుణ్ణిమోర్ధ్వాభావము జగన్మాథుంజగన్మాథునా
పెర్రప్రత్యస్తత శీలు సత్తముని వాగర్థజ్ఞానసంయార్జిత

కా. విన్యాసేంద్రికరప్రధానుదురి తాల్పిజాతసింహరియల్
వర్మన్యాజకేని నాతసింహాధు తనయంబ్ర స్తంభతీమంజులగా
? జ్ఞానా వాసుమ వేర్త్రత్యేచతురవిద్యాప్రారంభగారి తా
? బన్యాంబేవ స తు త్తయన్ నదయ్యుని సందేహముజూజూచి
ద్వినానా విధుల తులేచి భవమంద వచ్చి శ్చేన్యాపారభావ
వ. శ్రీ రామయల వాతి పాదపద్మంబులు మనంబు నందలయి

వ శరణి విత్తరత్నరామకథ దాను విజ్ఞించెను గాని పాదములు
గరమరుదండంబులై కథగాఢ్రవప్రహ్లాదకావచంపత్నె
పరగుచు నభ్యపద్యములు బుట్టక నాత్మతత్వైకావ్యముల్
సరస తలగా కేములుండు సుధసాగరమై ప్రవహించుచుండగన్

వ. శ్రీ రామయల వారి యొక్క ప్రాంతపద్మంబులు మనంబు నందలయి
చి వాన్మోచిని నాయకలు మనంబు నన్మరియలయి గురుపాదం
బులకు వందనంబునొసి మొన్నిత్రవృత్తప్రసాదము వార్తకి మహా
మౌనశ్శీలండు శ్రీ మజతి వరాంబులము శరణుంబి క్షాంతంబులు

రచయించెంగావున నది బహువిధంబులరా మాంబులంబుల
 యెల్ల నండునెత్తరామాంబులంబుల నీతా ప్రాప్తలయినదకుకు
 లకు ఈ సతీత వియతంబులుగల్గింబి వాల్మీకిత్రీరామలయెక్క
 జదువు^{కు}లునియిమించె. బీదకియుపిపుంగవుండు వియత్రీరామా
 యిజాంబుని నామంబునిర్ణయంబు. ప్రత్యప్రయత్నంబునత్రీరామ
 లసప్రగ్గినిలవకుశులంబు కాకింపడజేసిరి. అజ్ఞతార్థంబునను
 న్న భర్తరాజుండులకు పూర్ణదేయి మహామునీశ్వరుండువెప్పెన
 పురాణంబుగా మానుషశ్రవణంబుననుత్తరదేశంబునమన్న
 నీదేశశ్రవణానుండను విప్రయోగి పుంగవుండును బ్రహ్మభూషణ
 యిజాంబున నాంధ్రులకుం దేవియిమండుంబులైన యెను త్రీమన్నా
 రానవ మధ్యను స్పృష్టసంజాతంజైనస్పృష్టితరణకులంబుగాన
 డాంకాదా స్థయింబున భారతావగోత్రంబున లక్ష్మీనారాయ
 ణానామజ్ఞయిదంపతులకుద్భవించి గోపినాథాభిమానంబుగవి
 గి సుకబ్ధాదికాత్రిష్టానశ్రీరామ్రామసంపన్నవిద్యబ్జన సంజీవిహామ
 యుక్తరాయుడూన మోనసంధ్యయెను వియత్రీరామాయణంబు
 వినియెత్తంతసంజాత తాండరంబుంజనై సుకబ్ధాప కబ్ధ పరిజ్ఞా
 నవత్వపరిపవంబెలుంగంజలక గద్దపద్మాత్మకండి కవివరస
 సౌష్ఠ్యవంబెలుంగంజలక వియత్రీరామాయణంబుడెనుంగన
 ముసిన విమహానుభావుండు యనంజుకు గద్దపద్మాత్మకంజైన
 కాత్మంబు రచయించునా యని వివారింబు మూలంబు వ్రాసిన.

యుక్తంబుగాదని యిప్పుడైకి కాబార్చుకొనున యనవర తంత్రం
 థ మంత్రుడ్యయోజ్యారణం తి శయంతిభాసులయిన శ్రీమన్మారాంబ
 లాంఘ్రి ధ్వయోజ్యంతంల సమానసులయిన శ్రీమన్మారాంబ
 సమానులయిన శ్రీ మధ్యభూయ దేశి కాబార్చువద్దల కువరణం
 సరూపంబు బదలంబు శుద్ధ వచ నప్రకారంబున రచియింపద శ్లో
 గారాలంకారబామ త్తార వచన సౌష్ఠవంబులుగవిగి శేషంబున
 ఫలి యంబు వెలువ త పసంజైన మానవుండు గృహ వ్యాపారం
 బున మున్న భావంబున ప్రవర్తించు గృహిణి యిండాసక్తి సేవి
 త్రిమంబున తని త్తరచన మహారంబులయిండ్రిచ్చి గవిగి రామనా
 మంబులయిం దు భక్తి వేని మానవుండు ది వినాడు, పట్టి జలంబుల
 నర్తరంబుల గవి పిన మధురంబు గు నల్లు రామనామాచెట్టి
 మధ్యభూంజైన సుమిత్ర తంజైన, అఘనాశ నంబు నవేలయ
 బుధజనులకు నిది రుచి కరంబుగా వ్రన స త్తల క్షేపంబులది
 నంబులుగ జు పంకలంబు రచియింపద. బుధజ నులు యిది వి
 నుండు. ఇదప్రప్త ప్రరంబున ధర్మసూనుండు రాజు నూంబు
 యొగంబును సౌత్తయొగంబులైన నవెల్లెరికి దుర్బాధనుం
 డు వాసుదేవి, యొగ మావత్ప్రసంబును ధర్మరాజైశ్చర్యంబును
 జూబు యోర్చింజులకు మయిదత్తంజైన సభామధ్యరింబునకు
 వచ్చి సభానున్న వివిధ విషయంబుల నెఱుంగంజాలక, స్థలంబున జు
 బులంబులది న దలిప జ్ఞమవేసు బనవివరస్యంబులైన -

యుద్ధమనియ్యోహస్తి నాపురంబునకుంబని యాత్ర ముంబంత
 యుచనజన నీజనకు లయిన దృఢరాశ్రుగాంధారుల కుచైప్పిద్రు
 రాజు నుహస్తి నాపురంబునకు రావోయి నిదురకొని యీ వృక్ష
 య వల దవృషినక కశుని ప్రయత్నంబున యిచ్చినంబు జ్ఞానయా
 తిన ద్రు రాంబాదులం దునొంది వనవారసంబు జ్ఞానవాసంబుల
 నుంబుల నిజాయ ద్రులులు శరియించి కృష్ణసఖి వత్తెయ్య
 వృరాజు ముచ్చైయిరిగిన, నిం ద్రునొనాదులయిన మూల జ్ఞానలు
 నాల్గు వేల శత్రులుల వాదన పూజు సుభావలజ్ఞ మవృత్తి నిం ద్రు
 దుల దాక్షిణ్య వాదిపి బుం దననరిగిరంత నవ్వాం దప్రలంబుల
 పారజి నువెల్ల చరమదుఃఖి తులయ యిట్లనిరి. మేము కుర్యా
 శ్రున రాజ్యము వసుంధర నొంపము. మిదేంబుచిన కిగెదము ఇచ్చ
 వించిన వారి యుద్ధి వేతియింబునకు వలువదనవలయ నని కృతాం
 జలుకైన యుద్ధిరులంబూని ద్రు నుదనుండు మీరలు రావలవద
 ని ముఖురా లాపంబుల మేగుచియి. ప్రతి కిలంకల ^{య్య} కులైన మార్గం
 బుననితాంత నీరంధ్రంబైన వనంబుఁ బ్రవేశించి యుంబనేతదినంబు
 బవలదుఃఖింబులం ద్రవక్తింపు ముంబ నెక్కువైన వృత్తి యింబులు
 ని రిచ్చింబున ^{మృత్యు} ముంబ నెదనంబు వేదాన నేవరయ పంపపులు దేతి
 పదిన పేలుకై యెదురు గాజని పంప వ్రక్తా జనంబులైన యిద్దలంబు
 లుకిరవనిన నిదురెని యుద్ధి పాదభిష్ట పాదవిధులంబులంబు
 కుశలుంబు లనిగి రుత మార్గంబే యుంబునంబు వృత్తా వారం గుండె

కూర్చున్న నమయించున భర్తలు యిట్లునియె. మూలం యున్న
 భృన వ న వా సా యం సంబు విరావ కం బ్బుంబుల భర్త సంబునంబులకె.
 నిత కట్టించిన రాజులు పుంశ్చమం ముగల రేయె నియమనాది
 విని దెలిపది కెంకావేశంబున ముని పాన పద్మ ములప యంబు
 కన్యకు సంక్రితై శానంబువేసి తనకట్టుంబు విన్నవించిన మూర్తంతె
 యంబు ఇట్లునియె. మీరలు భర్తలున్న భర్తలు దపుక యెవ్వరన్న
 దమ్ములు దెలిప దిన గొంతుతై బతివచ్చినంబు మూవంబు తణాదనల
 గఁగ్రున్న సంరక్షితులై తివర్తింపునన్తవారలు మీకం బెఁబుంబుమే
 దనిగులు వారికృందతిదులైన రాజులు సత్తంబుతై బవబుద్ధిశంబు
 నుంది ఏదప కేర్తివంతులై పుణ్యంగాంబులు వదసిరి. నతరభావు
 బుండైన శ్రీరాములు చారకవ్రవృష్టిహంబుండుతుంబు జనమివా
 క్తంబునకై వన వాసంబున నాదేకంబుంబునుండి నతని వట్టుపుద
 వ యెక్కిన జనత పుత్రికై కంబునుండి. మీరలంబులకు వాగ వంబునెప్పు
 మీరలు యెంబుమీద సుబ్బంబుంబుండేదరని న దెలిప దియెళ్ళిష్టిలు
 ఇట్లునిరి. లక్ష్మీనారాయణంబు నీహారంబులైయె వదరించియె
 పులంబంబు నాదిరి. తొకభ మూకుఁ దెలియంబెప్ప వలయువా
 లు దాద తదీషవిగా పతివిభాగి మనసగులు బతింపునున్నవి. శ్రీరా
 ముని కేధామృతంబు సంగి మామనక క్లేశంబులు బుజువలయనని
 పేదిన మూర్తంతెయింబు వారలకిట్లునియె. తెల్లి పైకుంఠ వాసుం
 దైన శ్రీమ న్తారాయణంబు దభరకునకుఁ గొనల్గిన భుంబున

మానవభూతై యువతరించి జనకునియొక్క ముఖ నవనప్రవేశించు
 చొర నీతాంశ్చూలసమేతుండై సంజకారణ్యంబుననివియ యుచ్చాట
 భూర్భువియోగంబునెఱుకొంది వానిని సంహరించి సుగ్రీవునిఁ గిట్టి
 గ్రాబి షిత్తుండొరి నీతనెమంబరసి సముద్రంబు బంధించి రోహణ
 కుంభకర్ణాది దుష్టరాక్షసశిరచ్ఛేదనంబులై పి విజృంభణునిలు
 కౌర్మి శ్రుంగావించి నీతానమే తలలుగా నలయొక్కానగళలు
 ప్రవేశించి పబ్బభిషిత్తుండై పదివేలయొక్క సుఖంబుగా నీతానమే
 తంబుగారి ష్టభీలా గంబుల నుల్లాడించి పురుఁ ప్రశులఁ జూచిం పురుఁ గ్రువ
 యుగంబుకై వడి నొగ్గిబలయుంబును వా యువీదనంబున రాజౌపద్ర
 వంబును దస్తేర్త బ్రూంబును, బెడ్డు యుం దివిఁజన్మకు మరణంబును
 కష్టమృత్యువ్రాత్రుమంబునవల యింపురుండ దుష్టకానకలననో
 కులసంహరించి యీ నా బారంబులకైక రక్షింపురు నీత్రమంబున
 లుగిలెంబుఁజూచిం పురున కలకుల్లయుల నుల్లాడింపురుఁ బ్రత్యేక
 పురుషుని శిరఁ దాద మహాత్మ్యం బెలుఁచక ప్రవర్తింపురు న్న నెవ
 ప్రాంతం చానం దురా వింశదౌవర్షిప్రవృత్తి రాజులును నడ్పది
 క్కాల కులును, బంధి నూర్చ్యులు మఱి యె నెకైకైవగణంబులు
 బ తురాననుండునట్ల లుకల బునేకుంబుని ప్రజాపతి సకిం మువై యుం
 దలుఁ ద్రైలాసం బున కరిగి శౌల లతావసున కుంభానిష్ఠి యొక్క వం
 కదేవతా న మూ వంబు నూర్చుం దిన ముక్కలఁ యిందఁజింబులు ను
 ఠానమవై దృష్టినివి యెట్లనియె. క్రీమనాథ రామ లుంకు రక్షు

రామం దైవైకం తంబుకూనృంబులైసివర్తమాతంబున మన
 ప్రాకృతలను బ్రవర్తింపుచుండె. భూంబూ రంబుదీప్తి. నీరభూ లోకం
 బున నుండు నిమిత్తమైతి. అంతనికి రావంబునలన నేర్పరకంబువేతలను
 న్నాది కావున మనప్రయత్నములు వలనంబునఃక్రీరామలను వైకం
 తంబు బోర్పవలయునని యిట్లు త్రిపురసంహారంబున అచ్చినట్లు
 పతియొక్కయంబు విచారింపి యిట్లునియె. రామచంద్రుండు
 నరాధపుత్రికా సాంగత్యమునంద నురక్తంత్రేపాద మంజవళిరిండ్రి
 యున్నవారడు. కావున యొక్క జ్ఞానంబు ముఖయ్యువండు. నీవ
 యిక్రీరామండును నెడబాంబున గాని. యింతకు వైకంతంబున జేరం
 దందున జేసి మనము నీహారావసు లనుబ్రాహ్మణులై యెడబాంబు
 జేయింపవేనని విన్నవించిన ముక్తంత్రీ యను ముతంబున నందలు నరన్ద
 దీనిరానింబి పురస్కరించి నీవు రామలవచ్చు దయంబున బ్రవేళింపి
 తారామల నెడబాంబుల జేయి వేనని విన్నవించు బులెనన, నీరచ్చిరి
 లుల జేతరింపి రఘురామల వచ్చు దయంబు నప్రదీకింప. అంత నీవు
 గర్భంబు నిలిపి త్రిమం సంబులయ్యె. క్రిరామండు కరుణించి నెం
 వాడంబు గుమవు నీరచ్చిరి ప్రవేశింప నీతము నివర్తెల యందుగా
 దో వలంబు బ్రహ్మచారికంబులు గాని రామండు నన్ను తింపి యిండ్రి
 నంత నెక్కువారైన రాత్రి నీతను సీతంబు దైతాంత వర్తంతంబు పవ్వళి
 పు. రంబున మున్న జనంబుల యిచ్చివేతలంబుల రయిక్రీరామండు
 చ్చెన్నవేషంబున వడరె యనప్పట్టు కంబు నందిరుగుచుండ నెక్కువ
 కుండు

తన పేర్లు యాజ్ఞాల్లం ఘనం బునరించిన ప్రకారం చెనది భూయం.
 బున దాని జనని శృవంబునకు జనన వాడు దాని విడలి యూరకు
 న్న దాని జనకు డుబుంధావన పొంతుండై దానిం దాదాని వచ్చి వానింబో
 ద్దింబ్రవిగ్రహింబు మనిన వాడు కాపంబోపంబున నిల్లనియె నా
 శృవంబు వదలే దానింబ్రవిగ్రహింబు బుకునెను వె జ్జిత్రరామంబుండనే
 అతడు మవరీరాంబుగావున నరలునిండిం వకుండిరి. కాని వ్రతనిండి
 యుండ న యోదనే నిప్రయోజనంబునకు స మ్మతించ ననిన నంతర్జీరా
 ముండు వినియంతా కతింబుండై వయోగంబుననే తయలంబు దాక్షగు
 లంబులా పొడించుకొను ప్రసేను దాహంబు జుగు వంప్రవశనాంతరం
 బున ముని పశ్చెలంకి రుగదై బ్దునే యునితలంబి యునిచ్చుట నిలిపిరి
 రః కంపంబు పొసి యుత్తం తపేతి శ్రదా దవ్యమూన మానసంధై నగ
 రుప్రవేశింబి యెమియల నుండా యుతయూరక కుంబ్బుండై. నంతప్ర
 జాత స మయంబు యోజన కరాజ పృతి నిత్య కర్మంబులుం జీర్ణుకెని
 యుంతః పురంబున నుండే. నంతరా మయంబు వేప్పరితాగ్నిబాపిం
 పతనేకాంబునం గూర్చుండే. జన కరాజ పృతియంబు నిరాశత్వం
 బునిశ్చయంబు నేతంబు రి వారింబు గాకి సూర్య వంశంబున కుంగళం
 కంబు పూజని యూకొని లక్ష్మణుని రావించి యెకాంబున
 వదని తానిల్లనియె. వీవగ వ్యంజై నయరజ్జులునకు సీతంబాద్యానే
 బాని దిన నాది రవ్యునే తయంబుల క్షణంబు దెలిసివచ్చె. అకలంకంబైన
 అకలంకం బైన యిక్కా కు వంశంబు న్నకలంబు నాం దింబునీ యుని.

యోరాత్రిరజకుండన్యపలుకులు తవ్యునికెడవెయిలంచేప్పివేళ
 నరచ్చింబున కుండగజ్జానిచను మనినదిరుగలపటకవెరతలత్తే
 యుండు నోజగజవణంతిగర్జుంబులగానాగ్నివేళాత్రుంబుప్రవేశింబులగా
 దంబున క్షోభనాంది కిచ్చిరా యవరెండు వాస్తంబుల బూదించి గడ్డక
 కంరుండై యున్న కిట్లనియె "దేవా! నీతయంబువేళ మాత్రంజైనయి
 పరాశ్రంబువెళు. రావణువధయైనపిమ్మట బరిక్షతై నీతయగ్నిప్ర
 వేశింబునీయి సువర్ణ ఘటతలత తేజోదేవీప్రసాదయై యుగ్నిమ
 భ్యంబున గానుపింపె. ఆయ్యవసరంబునచచ్చి వెళుత్రుండు ప్రవృ
 తతదితితలల్పై దేవతలును. మనజనకుండైన కశరకుండును సే
 తయంబు దాహంబువేదని పరికిరంబెక్కవగుణం బులుగలిగిని
 రాణ్ణిపె యైన సాగ్నియింబు దాహంబు పొదోషంబున వేసురజ కక్షై
 కంబులు క్షుద్రులగుటంచేసి సురంబున వివళింపై సోదరి వచ్చినట్లుప్రే
 బుదురు. వారల పలుకులు మహారాపెద్దలకై కంబుగదా మెత్తెతలనె
 యనిబంధించరు. ఇది యునుంగార మివ్వగు నకరకుండైన జనకుం
 డైన కశరకునింగా నీతనునాజనని యైన సుమిత్రుగా మనెంపా
 క్కయి కర్మంబులయింబు బూదించుకెని యేన్యవచడ. నేనెది శ్రుంబున
 వనంబున దిగనాచివచ్చు. నయ్యెటగానిపియి శపియి నాచచ్చంబు
 గుండు. బ్రంకుకునాజ్ఞయెమని లక్ష్మణుడు వుకుళి తహన్తుండై
 నిలుచున్న క్రిరామంబుడు తవ్యునిగరుణింబి. "లక్ష్మణా! నీవిష్ణువాక్యంబు
 లు పలుకంగారణంబెమి? నీతయంబు దిచ్చి సంబుప్రేమ. నీవెంత
 పున

నా మ నంబు సం తసం బుండ దు నీవు నాతమ్ముం డవునా క్తుండవు .
 నా ధ ను రక్షణములయిందును నిరుండు నెవికాసంబుగానియి
 న్నలయిందుకెదల. గర్భిణి యగుటంచేసి మ నారథంబుడుగుమ
 న్న మైశ్రివివనంబుననున్న యుష్ పల్లెలబంధం గాగరె. నీవం నెపంబున
 నీత నువనంబునకుంచేర్చి పరి వారింబిరవ్వుని నీత ను రావించి నీ
 శులక్ష్మణ సహిత శైవనంబునకరిగి యుష్ పల్లెలయిండు బ్రావణింబి
 కంద మూలాదు బుధగింబి సంతృప్త వైరవ్వు. నీవు వేదినవరంబు
 నేమంగరుణింబి"నని న జనక రాజు పుత్ర వంశ్చాక్షు పులకాక
 శరీర యైయిత్త లకు జెప్పిపోదుననియిం తః పురంబు బ్రావణింబి కౌ
 సల్యక్తికా సుమిత్రుల మొదలయిన స్త్రీలకు రామా బ్ధివంతులనుదా
 నుచరంబు వేదకు ధర్మ దేవి యింజెప్పినక సాసల్య దావివిబారింబి
 నీవుత్రీమా సగర్భ క్షారిణి వై యున్నదానవు వస వాసా యాసంబున
 కౌర్వఁజాలవ్వోయనినఁ కైకొయి యెట్లునియె. ఆక వారిమార్మంబున
 జింగి యెట్లునఁ జెట్లునె? ఇహ వావృదావివర్చ బగలస్త్రీలకు ఫలసాకంబు
 లందిచ్చువుట్లు. అదిని దృక్కింబిన గర్భంబు వికలంబునాంబు లక్ష్మణర
 క్తిత యై జన కరాజు పుత్ర ముని పల్లెలయిండు మునుల సుసేవింబు
 కీప్రంబెమగు డు. ఎందుకు? వారింప వలువదని యె. అప్పుడు కౌ
 సల్యనిరుత్తర యై యూ రకుండె. అనంతరంబా కౌశలనివేదించివె
 గంచె మగిదిర వ్వుని పండ్ల నీ తక్రీరామ బంధులదర్శనంబునెది సెల
 వు పు బ్బుకెని సాష్టాంగ కంజంబునెది యిం తః పురంబునె వే

శ్రీ లక్ష్మణుండు రామంవకు సాష్టాంగవిసమంతై నీతవేమకంజని
 యె. పంజరంబున నుత్తరజనంబుల సైకంబులుగూంపి నీతయేకా
 తంబున నరుగుదెంచెననియ సైకవిశ్రాంబులచిబారిని లక్ష్మణుం
 బూచి బ్రూహ్మశ్రే గ్రహంబులకుంజనిరి. అంత మైత్రిసహితం
 శ్రే లక్ష్మణుండు దురువగవంజనయై రణ్యంబులవేళికి కంటక
 పాదాణిమి శతంజైన మూర్ఖంబున జనకరాజ పుత్రపాద బారిణియై
 యువేత దూరంబరిగి యొక్కపర్వత సఖి పంబున నావల్లదకరంజైనకా
 లనుజూచి ముఖప్రకర్షణనంబుచేసి దూరంబు జలపానంబుల తాడ
 కుదల్చి దకంబు బిడెచ్చి సాధనంబుల చేయించురొప్పంజైన విరి నువకా
 రస్త్రియ మనెంజానంబునె జింకి నవరత్నసైన్య పితంజైనపైడి వత్సరం
 బున ధర్మచక్షతంబుల నన్యపానాదులు ఘోరంబుండు రంజి మహాదేవి
 తమచేమతి కెలను కిరస్సు తానే ^{కడుగదా} తాడె. జలపానంబునకు బూత్రి
 క దూరంబు నేరు దత్తి. దుర్జయంజైనదైవంబుబోసి కాకయిన
 తయందు వేళమా త్రుంచైన దాడుంబువేళిట్టి రూపలావణ్యగుణం
 తికయ ము బిగలుగు మహాదేవి నిత్రరామంబుని రద్దీషంబుగానెల
 వి సర్జించె. ఇందు కేమి నెయిలవాడ నెట్టి దినంబు ననీత నుబరివారిం
 బిత్రిరామచంద్రునిదర్శనంబునెయి కున్న నతడు కౌపింబు. దేవిని
 నిదిచి బెల్లెతి వేది యిచ్చువరసాగ్నిహవంబుబు. ఈ రెండువిధంబుల
 బాధకరంబుకైయింజె స్యాతంత్రిమలు వేది సేవకజనంబుల జన్మం
 బులునిష్కలంబులని నామంబు నీతాబూచి కెల మకు సకలజన్మబూ
 లంబులు

జలార్థంబు నకిందు వచ్చు నిర్మయంజై నశ్చలంబుననుండుటవేరే.
 కెలనువెడలువని ననీతయంబుచూపువెడలి లక్ష్యణువెనువెంటనడి.
 గర్భధారిణిగావు నజలపానతొంతయై నితాంతాయాసంబునాంది
 స్ఫీయం కృతాపరాధంబునకునిందబీర్చుకెను లక్ష్యణుంబూత లక్ష్య
 ణా! నాశరీరంబుబాలనాయాసంబునెందె. గదపరాట దగిలిపొందం
 బులుబాగివె నడువంజూల"ననినీతయని నలక్ష్యణుండచియింపుతొ
 ముండై సమీపంబుననున్నచుక్కేలునడిగి తను సూర్యుండనియెడిది. లం
 తమలయిమూరుజేంబు మందమందంబుగా వీచనీతచేలచేటంగతల్పం
 బుగా వామవస్త్రంబుపధానంబుగాఁజేర్చి నిద్రించె. లక్ష్యణుండి సమ
 యంబునియొక్కత్రయత్రంబున"నీతాత్మీరామండునిన్మరావణుంబు
 నెఱవఱ్ఱినదిగా షంకాపాదించి పరిహరింపండులంబు నన్మనంబునడి
 గదిడువు మనినియివించె. ఇంతనీవయోధ్యకురావలవను. నన్మఁగా
 గింపవలువను నైసుత్రీరామచంద్రులకింకఁగూడ యాజ్ఞాత్రమంబునం
 బువత్తిందె. కావుననావలననపరాధంబువేడు నీతన్మవారింభిరగు
 మనిపత్రంబువెల్లియింబు నీతనీకటలంబుమానఁజూపుకుట్రులంగజ్జిల
 క్ష్యణుండయోధ్యభి ముఖుండైచనునెడ మూర్ఖంబునననెకవిధంబుల
 జుంతింపుబు నీతను మరలంబూబునఁజనినపిమ్మట మృగంబులావరం
 బుజేయునని వివాతింపుచుఁగ్లెకవడనుండై లక్ష్యణుండయోధ్యప్రావేశిం
 చె. అంతరథునాథుండు నీతను వనమందు విసర్జింప సుమిత్రునందను
 బుని మోనత్రు మండైకూర్పుంబయియెడై. అంతసోమిత్రీరామదర్శనం
 బుం

జేసె. అంతట శ్రీరాముడు మృత్యువయోగమున నీతయం బహిష్కరించు
 పుట్టిని సర్వము నపి మృత్యువనె పుట్టివలెనే నీతయం బహిష్కరించుచు
 బుద్ధి దుఃఖం బెఱుంగున నెఱుంగుటం దోచక యీ రమణిసాక్షిమొగం
 బుం బూని "లక్ష్మణా! నీతనెఱుంగెనె? ఏ? ఎఱుంగుట దిగ నాది వచ్చుచి?
 పౌరజనవాక్యంబుల కహంకారంబు మట్టి విసర్జించితి. సేతంబు నినది
 వెలుబులు కరేరంబు తపిం పును న్యయం నీ "సేష్టు" మనన లక్ష్మణంబు గ
 భువ కంఠం దై కన్య రామ కనిష్ఠునియె. "దేవా! యుగ మృత్యున విహిం
 చున నేర దారపర్వత సమం బున సెక్తవృక్షం బుగల కావెతింతున
 న నేకం యాసంబునాం దగలంబుం దనియిమింతు. పయ్యెదచెంగు
 శయ్యెగిగా మమ మా స్తంబు పదానంబుగా నద్దెవికయనింతు. అంతనె
 దేస మయింబనియెక్త తత్త్వంబు నయెంజ్ఞాకు రావలవదని
 యింబనియెక్త పయ్యెన సతిన వనమృగంబుల పం బునెసి వచ్చుచి. దేవా
 పరమ పతివ్రత యైన శ్రీ సతిన నికృష్ట శ్రేయాలల మంటలు తిని
 సర్వం తుల్యంబు యున తరంబ మజియం బేమియిం బావకయిం
 దునిరుత్తరుం దయ్యె. అంతశ్రీరాముడు కంఠ మూసమ నసుంజె
 దుఃఖం బూచక నేర్చి నీతిమం బున మాతృగణంబుల రని యిగొ
 బరంబైన యంత్రం దనంబునెసిరి. వసిష్ఠ వామదేవాది పురాణ
 మును సుమంతాది మంత్రులు మోతబం దును నపౌరజనంబు
 లును శ్రీరాములయొద్ద కుంభ్రవేశింబి వశవశద్వినై సంగరెంబ
 నంబు జేయి చుం దిరి వ్విశ్రంబున సెక్తయూ మంబుయ్యె. అంత

వసిష్ఠుండు శ్రీరాముల వదనంబులు జూచి పొర జనంబుల వలనని
 రెడ్డా పి రెడ్డా న సతి ని వి సర్జించి యుష్టు శుభ వశ వంబు నియోగి! సాం
 ప్రదాలు సిద్ధ ము కైన రాజ కన్యల నరసి నీవు వివాహంబు గావ
 లలలు నీవ పత్ని కుండ కైన కైది కాది కర్తం బులను వంబనంబును
 నని పటక రఘురాముం దిట్ల నియో. నీవ వివాహం కాలంబున నను
 యంబు యె. అది శాశ్వత జనక రాజ పుత్రి గాక నీ కన్య వివాహంబు
 డయో శ్రీంబు గాదని రుచి వసిష్ఠుండుం బుక దివారింబి దేవ
 బంగారు సీతం బైయించి దేవ పూజాది కాలంబున ను విపంబు
 న గ్రంథంబు గడపు మనిన రఘురాముండు సన్నుతియె. వసి
 ష్ఠును ముఖంబున సుమంతుండు తన కమయినీ తను జేయని
 యెందున తి జాపతి విశ్వ కర్మంబుం డై నిర్మించె. రఘునాథుం
 డునీ తావియోగ దుఃఖంబున గన కనీశం జేరి కాలంబు గడపు
 చుండె. దితి వది నిష్పాద్రులు నచెడ్డ లకు జూలంబు శివరంబు గ
 లకు గావు న మీద బివృత్తం బంబు వినుచు నియల్లనియె. తి
 న దితి పది వారంబు డైయల పాదంబుల పయంబుది పురుషులు
 ర్థంబు లుగావు నని యెడ్డా డంబున శ్రీరాముండు పరివారింబు గుర
 వగ వానంబైన వివి నంబు లుగా నుత్తరంబు నీతం ది గనాదియ
 నియోగంబు రంబు సీత యె మి కృత్రింబు పోనీ నలవియో పలయలు
 విముఖంబు ననీతం రాముల పరితంబు వినిప దిత్రింబు నెంచి
 స్మితేష్ట సంబుల కెగవ మని వదికి యె పురుషాంశ పులును —

మార్గం దేయన కృత్రాణమిల్లి తనవలతుండై ప్సమన్యవమ్ముని
శ్రీ ధ్మం ది ధ్మనియె.

అంత జానకిని ద్రు దే తిని నలుదిక్కులు గనుంగొని లక్ష్మణుండు వీ హం దిగ నాదిచ వెమితి నించుక దివారింబి జలపానంబు
సేయఁజెలఁ యె నాయని తలంబి లక్ష్మణుండు న్న సెలఁ ది గనాది
దూరంబు చనఁజెల్లునై యని వదినఁ జియినఁ బ్రత్యక్షంబునఁ బునఁ
దీత యున్న వన మృ గంబుల సేవ వంతుండ యైనయని నిమిత్తంబు
సౌమిత్రి గుణాతి కయ ములుగ్గ దింపును నాతా శంబులూడ వృ
క్ష కాశు లం బ వమాన యైనఁ బ్రతిక జూ పట్ట నేది చ దివి తలయూ
చి తన యధు ధ్మంబున గుణ జూల వగని లక్ష్మణుండు తృప్తిం బుడ
నఁగాఁ దెప్పక నరుగఁ జెల్లునై యని విహంకించి యంతను పా
యింబి మిత్రి వ్రా విజ్ఞ తం బుట్టుండ ని ర్భక్తిం కునై వృక్షి కి కర్తం
బు గాదని శై వంబును గూఁ జూచుం త నాయంతలం బు యైన
సమ యంబున వ్యాప్తి భుక్తి త నిం వరే దివన మృ గంబులు చేత వృ
జానకి నా వరే రంబు సేయిం గ మకించిన వానిన యనంబులకు శ్లే
శ్శి తి బోధి త్తయలూ కారయై యుత్త ధ్మంబు గాఁ గానుపించిన
నని యు బుక కలకించి యుంక తుండె నంత జానకి దర్శింబున వ
న మృ గం బులకింగి తట్టినం బును మాను పూజాప యుని వచ్చె. ఇది
రాము భాధ్య. జానకి యైనయల దిలక్ష్మి యని తెలిసి మృగంబుల
ధ్మనియె. "అబ్బా! నీవేక వంబున మారున వాల్కంబు లేక యు
పూర

భ్రాతృ దేవతానాం బ్రహ్మచారిణాం బంధువశః ప్రయోజనం తోమియనియ
 దినిన జ్ఞానానికి కిరంబు వంశం యుట్లయె. నేను క్రిరామనాంబుల
 భ్రాతృను. నీ క్షేమము వసు నా యుండునెరంబాపాదించి క్రిరామ
 ప్రయత్నంబున లక్ష్మణుండు కువు క్షేమమైతింకికిందెట్లు నేను నిత్యంబు
 నమయించుననిన యోగ్యుడు రావలవదని పత్రంబు విడియించి
 యెక తంబుగా నాశ్రురణ్యంబు నదిననాది చనియె. మృగంబులా
 రాఁ నాపెత్తిరాని మూసంబులకుఁ గర్తయైన క్రిరామంబునన్మ
 విసర్జింప నొనెకై వంబు నూలుదాన. "అవ్యక్తాశరణం నాస్తియి
 నుపనిక్తంబుగా ప్రసన్ను విరియింపబడిన గృహకృత్యనగును నని
 యును యియు మృగంబులు నీచతు సాష్టాంగ దండప్రణామంబులు
 చేసి "మేము నిన్మృశ్చింప నెంతటి వారము నీకు శ్రుతిని నాంబు
 మైకొని యిం దెదమని పలికి నారెయిన మయంబున మృగం
 బులు నీచతు కువలయిం దె. అంతఃప్రణామం భ్రాతృ సేవకుని
 క్షేమి భ్రాతృ భ్రాతృలు బిర్లు కేని మృగంబులకిట్లనియె. "ఈనమన
 బునమని పక్షిలు గల పేయిని పరికినవాల్చికాశ్రుశంబు గల 'న
 నినేనచ్చాటి కిందననుండా ద్వాని శాంకని జనతరా జువుత్రియ
 జ్ఞాపించిన మృగంబులు వక్షేయిని మైక్రివిని మనస్కంబున నిజుకొని
 విడిచి మూలంబున దమయివెనుక ముండున నడవరి. వానరంబు
 లుకం దమూ లంకి ఫలంబులు దెచ్చిని భ్రాతృభ్రాతృంబులకిట్లు
 దని విశ్రంబున మృగనవరయిం బున జూతు ర్భాసంబులు కువల

వాల్మీకికాత్రిమంబును ప్రేమింపనంతి మూరంబున మునిపుంగవుడు
 నిరీక్షించి జనకరాజు పుత్రునిని నిర్ణయించె నట్లు వచ్చినసేత
 మునిపాదంబులపయ్యించి కన్యకు మున్మీరుగా వేచ్చిననా ముని
 పుంగవుడా శీర్షిణి "తల్లీ! మునిపుత్రుడు కన్యకుచేసి కంఠ
 మూలపులంబులను చావించి ప్రిష్ఠవై నీవు వచ్చిన కార్యంబుచే
 ష్టుచువని కమండలాద కంబులు విచ్చిన రెండు పాదములు ముని
 క్కుళనంబు చేసి పాదంబులు గడుగుతునిన వాల్మీకికుండు సేతను
 బుర్గుతు బీరంబు లాపరికిండాద్దాని పాదంబున పాద్యంబు చేస
 ప్తల మూలాదులు వడ్డించి శుద్ధుల కంబుల వచ్చిన మైత్రీవిధుల
 వరీరంబు జేసి గర్భ సుబ్బుత్తిగాఁ జల్లని నీరు దాతివి మృగంబు
 లు జేరంజీరి మృగంబు లారా! మీనవంతుంబున వాల్మీకి మహా
 ముని వర్చనంబు చేసితి మీరు నిజ నివాసంబులకుంజని సుఖం
 బుంది యంతంబున ప్రిర్లవెత్తి పులయ్యెదరు" అని వాల్మీకి సవిత
 యై గారవించిన మృగంబుల య్భీరుం భరతుసంఖ్యం గదంధప్రణా
 మంబులా చరించి తమ సుప్రతంబులకు సంఘాహింపుల నిజుడై
 నంబులకుంజనియె. అంత ఋషి పుంగవుండు సేతంబుల "అ
 వ్వా! ఏమి కారణంబున నిల్లరు గుడెని తివని యగు జనకరా
 జు పుత్రుని చిర్ఘ నిశ్చయించుచేసి కన్యకుగా లభ్యమొగంబు వంచి "దేవా!
 నీవు మహారాయగ పురుషుండవు మున్మీ నకన మామొందు నీయె
 నట్లు నన్ను జంబులు వలుకనేరనా చరి తంబునా కథాచరణయ్యె.

నిష్కారణంబున రథము నాడుతు నన్యఁబరివారింబు. అశవ్యం
 తైన ముని పక్షముల ప్రసేపమున లక్ష్మణుండు దోహదాతి వచ్చిన
 నేను ననేకా యిం సంఘున వృక్షములంబున నిత్రం పూర్వ వివి
 సంఘులూఁగి డనాది నీవయోధ్య కురావల వదని శ్రీరాములు నెల
 విచ్చినని పత్రంబున విజ్ఞయించి వృక్షము నప్రిలంగజ్జి దిగనాదివె
 క్కె. నాభాశ్యంబు దెచ్చి మిమ్ముండేర్చి. నా మనంబున వేత మాత్రం
 తైన శ్రీరాము లపాదపద్మముల యందు భక్తి దక్షులు వేసు. మీరు
 భూత భూవి ధృవార్థ మానంబువేఱంగిన జ్ఞానులు యోగమాధ్వా
 ను నగ్ర కింబుండనిన వాత్సకి జ్ఞానదృష్టు లసర్వంబుదె అసె. నీ
 తనుంబూని "అమ్మా! నీవు నిరొడ్ది పివి. పరమ పతి ప్రతాప. నావక్కు
 బది దినంబులు సుఖించుండు. నీరసమంత్ర నజనకరాజపురంబు
 జేర్చెద. ననియిం శీర్షదించి పది దినంబులు చనినపిమ్ములు ముని
 పుంగవుండు దండకమండలంబులు శ్రాదియించి జొనకిని వెనుకమం
 దగమనంబున రక్షని మందంబున నిత్యకృత్యంబులు గడుపును
 దెచ్చి ది దినంబులకు జనకరాజపురంబు వకుఁజేరువకరిని యు
 క్తజితిఁగాలి సు కూఠంబుండ గర్భా యింసపేది తయైనకుమ
 జొలక నాతరకొత వృక్షములంబున లతావేష్టి గర్భాశ్శయ
 రంబున జానకి ఇత్రువింశతి వయస్సే కంబుమొందినకుమంజులగా
 క్లాదక కుంభుండనంత వాత్సకి తిరిగి గూని జొనకి రావేకయన్త
 జేరంబెయి "మీ మాత్ర పట్టణంబుదేరు వయస్య. మల్లన రక్ష
 నిన

జానకి వేచి నడువనగ ముకించిన నయనంబులు చిత్ర విక్రమ్
 న వేత బ్రహ్మ నయై మూర్ఖులబడియె నంతకమండలంబున
 ముఖంబు నడిపి సేద చీల్చిన జానకి గూర్చుండె. మునిపుంగవా!
 నాగర్జును వికలంబు సొందె. ప్రసూచిన మయంబు వడినువ్వు
 స్త్రీల సవరీయంబు వెక యుండుటంచేసి నన్మదిన నన్యకాంశర
 లంబువేదని సాక్షి జీనా లంపంబు నబరికిన మవరమనత్క
 రుండు లతా గుల్మంబుచేత నుండి ధైర్యంబు లంపంబులు వలుతురు
 నీవకు బుటెత్తెట్టి యయ్యె బాలుని దోహదాపాష్టవంబువలన
 వనంబు తే యువెరికి - నీత యలదరంబు బాధకరంబుగాను
 న్నకని మునికింజెప్ప గుండెదకంబుల మునిశ్చరుడబ్బి ముత్యం
 చి యెచ్చిన చూనంబు సేయి మైత్రికి శేంక వపుత్రంబున్న
 వమయ్యె. అయ్యెరువు రుచందరికి బుటెబుటె వేరిగిరియు
 షి పుంగవుండు సవిన. పత్రంబులు దెచ్చి యిచ్చి మైత్రి వేత్రిం
 బుంబులు సేలంబులు పుత్రులను బప్తించి పోసి తాను నీ శత్రు
 లెంద. వాల్మీకి నీవందా ద్వాని పన నెరక తూర్పుంబి యారతుండె.
 శింతనెత్తకలు రుండు పాదసూపనీవేరతి వాద వ్యధిరంబు
 న్నిందురదిరుగుదువని నవాండు సామ్యంగ వినుతుండె 'దేవా!
 ఏనంబు నతరాని మిత్తంబున వచ్చిన వాదననిన బుత్తుండు
 పలుక వాల్మీకి యెచ్చెనయె. పశ్చిమంబున వాల్మీకుండు న్నవాండు
 నీతత్తె అంగుడి న్న విని దాద్యెని శివ్యుని యెనని బనకునకు జెప్పె.

జనుమనిన వాడతి తృతీయమున మిథిలానగరంబు ప్రవేశించి
 "పశ్చిమతంబుం దైవప్రవాసపుత్రుండైన వాల్మీకివనంబున నున్నవాడ
 యి మిమ్మున దేవగంధ రక్షునుమని యింక నున్నా"నన విని తతక్షణ
 బున జనకుండు పదునాల్గువేల శిష్యుగణంబులతో నొక తుండై వ
 నంబున వృక్ష మూలంబున గూర్చున్న యుష్మింక వుండల్కించి శిష్యు
 సమేతంబుగా దండప్రణామంబులంబుకొని "దేవా భవదాగమ
 నంబున నెను గృతార్థుండ నైతి నాగృహంబున కుపేంద్రుని పతిత్రంబున నెను
 వలయు నని వేదిన వాల్మీకి యిట్లు నయె. నేనెక్కడ మిత్తంబున వచ్చివాడ
 యి. నీవు విచారించుకుండిన కైపేదనను మునీతను నిర్లక్ష్యంబున రా
 ముండు పరిహరించిన గర్భిణియైన కుంతి రంబున జేరిన పాప నీవశ్చ కు
 ణాదాకా కిరానాత నీవృక్ష మూలంబున నున్న లతాగర్భమధ్యంబున నున్న
 నిరుశ్చరపుత్రు లంబు సూత్రుల యొక్క శరీరంబున నున్న నిత్రంబు
 బున్నదియన జనకుని గుండె జల్లు మనియె. అతడ నేక క్షేత్రంబునాంబు
 లతామధ్యంబున నున్న హాసకిని, వాడి భయంబు లవపేత్ర కాకింపును
 న్న పత్నీపుత్ర శిష్యురంగని మూర్ఖుడని యెక్కడ ముసంబునకు
 మూర్ఖుడై విని పదునాల్గువేల శిష్యుల గూడుకుని రాదనంబున
 న మైకి వివేచి తాత్ర పాదంబులప యంబుది యింక రాదనంబున
 నిమిస మాత్రంబుంక కుండిల నకుండు నీ తమె గంబులును కన్య
 రుకుడిచి యింక ర్భదించి యె మికారణంబున రాముండు నిన్మువిన
 త్తించె నని నీత ప్రత్యక్షరం బియిక వాల్మీకి వెలుగంబులు ననన.

[illegible]

సీతపుత్రులు వర్ణమూనులగుచుండ నెక్కునాఁడు ననుకుంటు వాల్మీకి స
 మేతుండై కుంభుంధి నీతరావింబి యుల్లనియె. ఏవా! నిన్నభూతభూతి
 పృథ్వీర్థమానుండులు వాల్మీకి నెచ్చి నంతలుగాన నీయిందు కాషంబువేష
 వి నాకుఁ దెలిసె. శ్రీరాము నంతవివేకి యి నని విత్తంబువేతవడి వా
 రింబు నీయిని లోకము నిండింప కుండురే! ఇందునకుపంయింబు
 యనియని గినప్పేళి తంబి భూతంబె జంగి యిచ్చివేలఁత్రొంబులైయు
 ముఁదనుమఁబరికి నని విశ్రంబు ననునకుండు త్రివేలఁత్రొంబు నకుఁత్రొ
 నక్షిణంబునెది జననియలుఁగి పత్రులు మొదలుగన్త్రొంబు వనివళికారంబు
 లునెయి శ్రీరాములయిం దణుమఁత్రొంబు బ్రతీకప్తితినా! వరుఁడా
 శనానహంబుమని శ్రీరాము పంపాదారణిం దంబులు మనంబునని కుమని
 యిచ్చివ్రేకింబిన వాసీత మృతఁబాంఠెనని వేకలు జనంబులు రహసన
 బులు జేసిరి. అంతమూఁడవయిరా వంబునకు మేఘ ముశ్శ్రోంబునం
 బూదవిం న శత్రువాపంబువెలువశుక్రైక్కైల వేలంబుంగుఁదంబు)న
 నుద్గత భూమంజై నలయ్యి మశ్శ్రోంబున నుండివెలువశుక్రై వాల్మీకిజ
 నేయుకుదండప్రణామంబులైసి జననికి యుగి పత్రులకు వందనం
 బూదరించి నజనకుండువేల సీతకుఁత్రొనక్షిణంబులైసి. ఏవా! ఇ
 యైక్యవం దంబులు నిష్కృతంబులునెది తిని నీయింతప తివ్రేతలుగాఁ
 బునం ముఁగలుదె నీమా వశిష్ట్యంబువేల యివేది నానోరంబుక్కుమి
 యింప వల యి నని జనకుండుపు నకపు నరావింగనంబులైసి యింవ్వాది
 చి. అంతదేవతలు కుమ మువర్ణంబులుగరి యింబు వేకలు జనంబులు

నోతయందు భయమునకు లంబవర్తింపుచుందిరి. తిష్ఠిశ్రమమున గాన్పిచిన
 మునునన వాత్సేకుండు నతరామునకిట్లునియె. దేను నాయుత్తమము
 నకుఁ బూజయి వచ్చెన. త్రిరామ పుత్రుల త్రితతేజస్కాయలు. వరికికాస్త్రం
 మును, శ్రును ర్భవంబును, గజాక్షరాణా వాణంబులును వరికికాస్త్రసింహ
 పైయి వలయు ననిపలుక జనకుండు తోలి వంశ్యంబులు జూదించి దేవానా
 భక్తిఁ గైకొని మీరించుం. నిమిరానతి జ్ఞానక్రియాంబు నీతాపుత్రులకుం
 జేర్చి ప్రకాశింపఁజేయి వలయునని వేదినటుపి పుంగవుండ నుకుం
 తియె. లింత సప్తవర్షంబులయ్యె. లవకుమల కుత్తిహోత్రాపదేశంబును
 విద్యారంభంబును జేయించిన యెక్కువర్షంబునకుఁ బాలులు సకలకా
 స్త్రీ పురాణంబులు శ్రును ర్భవగజాక్షరాణా వాణంబులు నచ్చొసింపఁజే
 యిచ్చి పొందె పితృశ్రీ. లింతపు బాపతియందును మతంబున త్రిమాత
 మా యలంబును సాను పూర్వకంబుగా వాత్సేకికిఁ జూపింపఁజేసి గురు
 దక్షిణావేది నమయ్యాజ్ఞా ర్పియిచ్చె కనునన వాత్సేకుండు నిట్లునియె.
 మీరు పుత్రులంబులను మునివల్లెలయందును రామా యలంబుల నీచి
 బవల పురుషార్థంబు గాదండులంబులుజేర్చి పరాకింకనన బాలకు
 లుడనై యున్నా ప్రవాంబు ప్రవేదించి యాప్రకారంబు జనకివీన్య
 వించి నోతయ త్రితతుఃశ్వావేశంబున నిట్లునియె. మీరు బాలకు
 తెవ్విశ్రమమునఁ దండులంబులు ప్రవీన్య వాంబునం దికిరి తేగలవారు
 ఇందునకు నేను సమ్మతంపఁజూల. ని త్రితే త్రితంబునెను తండులంబు
 శ్రీచ్చేక మీగురు వ్రానకిం దునిన వారలెట్లునిరి పురాణంబు పడిని ప్రా

శ్రుతి గృహంబునందుండి యుగతంబు వైన హండులంబులుగలరు వ్రనకి
చ్చిననమ్మన సంతాపింపుచుండు. అనితల్లికి నమ సర్వరహస్యార్థకంబు
గానెల వృథుల్యైకైని ఇక్షైకిని నీత పుత్రులు ఇక్షైకిని మగితి వచ్చుదను
క గూఢ పురాణమొక దత్తిన మఱి సంచి త వితుల నాజీప్రమానపాత సాంబాంబి
తరంబునఁ గూర్చుండి బాలకులు వచ్చిన సంతాపింబి పుత్రున మేతయ్యై
గృహంబునైరి మజ్జనబూజ నంబు లావరింపుచుండ సెక్తనాంబు ల వకు
కులు వి బారించుకొని జనకరాజ పుత్రులైన నీతదానకు నల్లియైచ్చి
తంత్రియై వైరాతేరి యికువృది తల్లివై నేతేరి యివై వనినినారించి
యొక్క నాంబిరాత్రిభౌం జమోత్తరంబునఁ దల్లింజేరి యిమ్మాన శు
మాకు జననివి. జనకుండే వ్విదనియొడిగిన జానకి తెల్లబూయి లజ్జా
మోకయలు పైద వామే తంత్రియిచ్చుటవేరు. నిశ్చాపంబున నన్యబరిహం
రింపె ననిపరికి మజ్జియ్యత్తరంబియినేరకకన్యైరె బకనీచ్చి నబాల
కులు తల్లి తానీచ్చి ఇయింబున నూరకుండి రంత నిష్ఠిశ్రంబునఁ గ్రాతది
నంబును ఇక్షైకిని వచ్చిన నీతబాలక సమేతంబుగా మజ్జనబూజ నంబు
లునొసి శ్రీరామాయలంకాంబు పుత్రుల వలననినును నిరంతరంబు శ్రీరాము
లపాదపద్మంబులు మనంబు నధ్యక్షింబునె యులుండ నంత దోహదపాదిది
త్వల కులును, తత్తినదేవతలును దేవర్షిప్రవృత్తులును తపస్కులును ప్ర
వృత్తావరింబుంబు దేవాప్రైకుంతని వాసుండ్తన శ్రీమన్మారాయణాంబు
ను, ఆదిలక్ష్మియను నీతారామ్యైయివతరంబి నీతనానాతనుల వై
ద్యవశ్యునకి పాప సందానంబులు ఇరాజును లా శ్రీవల్మీకియనగాదింపు
య

శ్రేయః సంఖ్యశంఖ్యోఽనుజేసి మర్త్యభువనంఖ్య నమూమమృతైర్యువ్య
 వారు మీరంజునకు ప్రతికార్యంఖ్యశివారింపకయింజుమేవయి
 నివేదినప్రజాపతియిట్లనియె. శ్రీరాముండు పుత్రులంజూచి సీతవద్దికి
 వచ్చి పాశసూపినఁగల్గి భయనజ్జగజ్జననిపాదాంబుసానల్లనంతల
 క్షేణుండు పంపిన రథురాముండు సంసారంబునందు విరక్తుడై శ్రేయః
 రంబుఁబ్రవేశించునని వారలకుఁదెలియఁజేప్తి సరస్వతీపవనదేవులు
 రావించి లవకుశుల యోధ్యకుఁబ్రవేశింపఁబుట్టి పృచ్ఛింప సరస్వతీని
 బంచె. అయోధ్యకుమి ధీలాపురంబునకు నెఱుఁబడినాల్గుయోజనం
 బులుగా వున నిడు సంబులనరాఁజువ శీఘ్రగమనంబునకుం
 బవనదేవునిఁబంచె అంతమెక్తనాఁడు లవకుశులుబిక్కై యె
 యుండి మార్గంబునఁగుకుండిట్లనియె. నేను కావ్యంబుయోగ్యంబుగా
 బడించి తండు లంబులువిస్తారంబుగాఁదెచ్చెద. నీవన్త్రమార్గంబునఁ
 నుమని లునల వ్రాండుకొంపించి నాకంటెనధికంబైతిఁదెచ్చెనపు
 జనదీగురువులువినికొంపింతురు. వలదననవినకకుశండు పూర్వ
 బిముఖుండై లుకినె. లభండుత్తరాబి ముఖంబుగా నకినె. మిథిలాన
 గరంబునకయోధ్యకునెఱుఁబడినాల్గుయోజనంబుకైనను వాయివ
 శంబుననిముస మూత్రంబుననయోధ్యంబ్రవేశింపఁజ్జియొత్తతంబు
 బూచి సంతోషింపుమంజువశారంబులుబలకురంపలావఁజ్జి
 బులు బూచివెంపొంపి శౌరవంబులువిజియకే శంబులుజడదస్త్రంబులు
 శౌరతనువులు ములుబులునివెనువెంటఁదిరుగులుండిరి. లూతలానక

పుత్రుండు సింహద్వారంబు ప్రవేశించి బాహ్యమందిరంబుజేరి గాంధార
 గానంబు నఁగావ్వంబు జను వందెదంగె నాడుదశరథుని కత్తిక్షణిసం
 బుగావున వసిష్ఠాదిగురువులును, శరణాది భద్రావలును బంధుమిత్రు
 లును నింది యుండక్రిరామమంత్రిండు కలిశ్చక్రంబువలెఁ పురాండబా
 యని యిప్పుతాప మానంత్రే నగానంబుక్రిరామంబులకర్జునులకుం జేరిక
 తైవయోగాంబునకావ్యల్పింబు ప్రేమె. శరీరంబు పరవశత్వంబునె
 డె. అంతరామంబు సోమితి మోసంబుమూల నీవు సింహద్వారంబున
 కేరి గానంబు జేయబుద్ధబాలుని కివె మువచ్చున నుకగానంబు
 నీయవలదని యేకాద్వీసింబు కుర్చుండని యోగింబు రక్షునిన సోమి
 త్రిసింహద్వారంబు ప్రవేశించి బాహ్యమందిరంబున బాలునియొంటి యింబు
 కుతకపుని యింబు యింబు ద్వారంబున నాది విడిచి మానవ్రంశుగజా
 విఁజేడివ్రని పుత్రుఁడొంబుని శంకింబు "బాలకా! క్రిరామంబు కత్తిక్ష
 కర్మంబు జేయబుద్ధ వాడు నివలసంబు నకానెడ్డనంబు నకువచ్చునీ
 కావ్యంబు బాధింబు నంతదనుక నిండు గుర్చుం జుమనిని యోగింబు
 బాధిరామని సన్నిధిని తై అంగుజైప్ప. అంతరామంబు రామంబు విత్వకార్యం
 బునిర్వృత్తింబి యొకెడ్డనంబునంగరింబుంబి బాలునిరావింబు మరల కలు
 చింబి యల్పిత కావ్యల్పిస సంతాంత రుగంతై సన్నిధానంబు నఁగూ
 ర్చుండని యోగింబున వదిష్టంబు బాలుని వదనంబు యొంటి క్షుర్యం
 బునాది యిప్పులుండు సావరాన్యపురుషుండు గాఁదని యోగవృ
 త్తింబుంబి క్రిరామ పుత్రునిగఁగి కింబి క్రిరామంబు వేగంతై వైకుంఠము

2) పోకిరి పండుగలు వాడారు. ఇట్లు అందరి మోక్షమును గాఢముగా
 జరిగియుండిన సమయమున పృథివీ సంతాపమును ప్రకటించు గాఢము
 లయిన రుక్మిణి; నంద్రాక్షి రామముండు వసిష్ఠులూ పురాణములు వినున
 బ్రహ్మకారముజేయు ముని నముని పుంగవుండు విశ్వకారముజేయు
 నరఘోరాముండు ధర్మయోధులు. శ్రీమద్రామాయణముల వసుమా
 రునింబు దువనాపజ్ఞులైనది. అంతలపుండును రామముజ్ఞులును గూ
 డుని పేలయేండ్లు ముందట రుక్మిణిని వాల్మీకి రామాయణము
 జదువంచూడంగె. అనిన శత్రురాజు ధర్మనియె. వాల్మీకి మహావీరు
 నీశ్వరుండు రామముజ్ఞులు పదివేలయేడ్లు త్వరమునకుండ నెక్కిరియ
 నరయింబె. వాల్మీకి మహాత్ములుచే పృథివీని నమార్చుకొనియం
 డెట్లునియె. ఇష్టిశ్రువున రామచంద్రుండు లవకుమారు నదిగిన
 నతండుచేప్పినట్టి వృత్తాంతంబు కట్టి ప్రమాదియై యున్నది. శ్రేష్ఠ
 స్పృహ మనువు సప్తయోగమునఁ బురాననుండు బుధివేలుగారి
 గణములతా సప్తర్షిగ మనము జేయించులంబి నాకలగా కడమప
 మున నున్నయూ కాశగంధను మూలయొచ్చుట వరుషాప్రకృత
 ది కర్మములు నిర్వహించి కనక ముగమర్మభాగమునఁ గూర్చుండి
 నంత నారదువలన ప్రాణపత్యాగమనంబుండును వినిదిగ్గునకొ
 త్తింకఁబోయి దేవతలును, నష్టదిక్కల కులును, నలువది నాల్గువే
 ల యుష్పర సప్తయను బాధరాఁగ, కలమముండు ప్రాణపతిన
 ముపంబునకెఁగి సాక్షాంగవి నమండై పదివేలయేడల వృత్తాంత

న పుర స బున్యత్సంబు సేయి వ్రాస్తా వారి యి వయ వా ధృతాత్మం
బులు ముని మో వించిన నింతి యిష్ట విధంబు ను నయ్యె. అంతల
జ్ఞుల యెరు రువెవ్వరుం గావకుండ గనత మృగాని సప్ర దేశంబు నగం
గంపురి నంబున దన పొదాంగుష్ఠంబున నడచి నట్టి వ్రా వర్ణంబు లువ
ది వేలయెక్కి ఖంజంబులయ్యె. అది వా బకా సత్తంబునై యిటు వ దివే
ల వారి బిట్టి కై జనియించి యిం తర్మా నంబు నాంధి తపావ నంబు నకుం
జనిరి త్రిం దను న్న వా బకంబు నాంధి తపావ నంబు నకుం
జ్ఞంబు నే నిలచి తా త మె గంబు లుంబి తా మవరే! తలయి వ్వు గా
గణంబు లందు మో వొ తుండ వై వర్ణ పతనంబు జేసి యిం గుష్ఠంబు మో
ని సుక జ మరి నన టువది వేల వా ల బిట్టి కై తపంబు నకుం జనిరి. ఏ
ను బంకంబు సోఁచిన యి సుకంబు జ్ఞు తి తా వ్రా ననె రెం డు బి నున్న
వాడ. ఆ కారణంజే మని నత్రా పతి ల జ్ఞు లుండై యిట్లు ని యె. నా
వ్రా జన కుని మర్త్యంబు జరా షణంబు జేసి న వాడవు గా వా నజం
బుండ వై దారుణ తర్కంబు లు జేయి మండు మని జా నంబు న వాని కి
జ్ఞు లు జ్ఞుంబుండై సా వ్వుంగ ఉండ ప్రణామంబు జేసి నెకంబు జేసి తి
క్తే మింపుండని విన్నవించి వ్రాస్తా దొవ్వుండు క రుణించి నే వ్రాత్రం
మనా మంబు ప రియించిన నీయి మ వంతుండ వై యిం ద్విం దవయ్యెద
వనె వ్రాస్తా త వపురంబు నకుం జని యె. అంత వాని కుంబు వ్రాస్తా త
ర్కంబు మాని (చండా లంబు నుం) యం దా బ్ధి వివాహంబుండై యిం దా
యంబు గృ వంబు నిర్మాణంబు జేసుకాని వస్త్రంబుండై మూర్ధన్య లభ

వస్త్ర మాల్యాభరణాదులు లపహరించి పుత్ర మిత్రకళ తింబులు
 ముఖములందు నెక్కునైన నప్త మువండ్లులు మూర్ఖులను నునుదొవ
 గొప్పైన కమండులు దొడ పూముది ద్రాక్షింబు లపహరింపఁగ మకింప
 వారతి ట్లనిరి. శిలా విగ్రహంబులు ముక్త సుస్తకంబులు నుమాకి వ్యభి
 త్తరర ద్రాక్షింబులు బుట్టుకొనిన ను మిత్ర వ్యవహార సేవ. ఇంకల
 జూల పంపంబు నాంజె నవనిన వాల్మీకి యట్లనియె. ఏ ను మార్గ కలి
 తల కలనఁ బదార్థం బుట్టింబ నాపుత్ర మిత్రకళ తిబంధ పులంబాపింబు
 తిలాశ్రున నీపాప పుణ్యంబులంకలు నున్నం బు మనమునులు నట్టి
 నీపాపంబునకు వారలు కుని మిత్తంబు నీపాపంబు నిన్మై ఘటెయింబు
 నని పలుక వాల్మీకి భయంబు ది నెనుగ్రు వాంబు నకేరి మున్నుదనుక
 మీరి యెచ్చునుండు దని చెప్పి గ్రహంబు నకేరి పుత్ర మిత్రపాత్రకళ తిబం
 ధులు నులను రావంబు యట్లనియె. నెను బావేశానకాపసి. విద్యుత్తనంబు
 లంగణజ్జ యివారంబైన పదార్థంబు దెచ్చి మిచ్చుల సంరక్షింబులుండులు
 నీపాపంబునకు మనమందలు మర్కటమేతకాయని యిరుగవారట్ల
 నిరి. నీపుగ్రహంబుండవు. ఏవ్విధంబున దైన దెచ్చి మున్ను సంరక్షణంబు
 చేసిన సుఖంబులు ము. ఇంతి యెకాని మూకునీపాప పుణ్యంబు నున్న
 పని మిత్తంబువేదనిన వాల్మీకి బిఱాకతంబుండై పాపంబుల నకేత్తనై
 ఘటెయిందె ననియల వగని సంసారంబు పై నిరాకింబె గంబువ్యవంబు
 వేదని పక్షియు పి పుంకవులకు సామ్యం గదంబె ప్రణామంబుల రహి
 బిగ నీ నపారంబైన పాపంబులైన నాద మితలాక్షణ్య నకంబునిగా

శ్రావణం చ న కృతకృత్యుం ద మగు చానాని విస్తరించున మునులు కలరణిం
 చి రామనామంబుల పదాశంబుల పోసిరి. అంత వాత్సక్తి వారిచే నుదేయమన
 గి గి వారాత్రి యశామనామంబుల (వశియంబుల) లంత గణముతో
 నదీతరంబున సురస్వధీకై వారదంగమంబున నిత్యతృప్తంబులు నిర్వృత్తి
 చ నదీ తరంగంబులపై పయోధ్రువరణంబుల సత్సాంబుల పోసి పవన
 ససంబు గాఢగూర్చుండి బనుబున్న మును లంబూయ వాత్సక్తి యట్లు
 నియె. ఏ నుమేదెంచుచి రానేరక యిట్టి తిను న్నవజనాంతాన్యయేమని
 న వారతి ట్లునిరి. మేము కైరాజ్ఞులమును వైకుంఠ వాసుండు యన్నత్రీ
 మున్నారా యిటుని బర్హనంబునకు వేళ్లు బున్న వారము. నీవారాన శక్తి
 దపు శరీరంబున ననుదిరాను నామద్వైసంబునె యిటును ముని
 పట్టి మునుల రిగి న పాత్రికండు సత్సాంబుల పోసి పూర్ణాశ్రిమములు పై
 యాస్థలంబునంగూర్చుండి రామనామంబుల సత్సాంబులె యిటును గా
 న్నిదినంబులు యఫల వరీరంబును గాన్నిదినంబులు యల వరీరంబును లి
 నంతరంబుని రావరీరంబు ^{ంబు} గా నుండ దేహంబున వత్సక్తి కలతాగు
 ల్పంబులును దృణంబులును నాటి యిచ్చిదంబున జల తుర్కగింబులు
 వనియింబియింజె. అంత గృతయిగులంబున రావణుండు బుద్ధిం
 ద. దేవర్షి బుద్ధివల్లులు లకనోకోపేక్ష వంబులు గాని పురుష నార
 దుండు వైకుంఠంబున కుంజిని త్రీమనాత్రా రాయణుని బర్హనంబుల పోసి
 రావణుడు కర్మయంబులని పింబిన శుభ్రుతుండు దరహ పితవసను
 డైయట్లు నియె. ఏదివేత్తెండ్లు బానిస పిమ్మట నేను దశరథరాము

గర్భంబున రామంఁడ శైలవ వరించి రావణువధీయించునని
 జెరియఁజెప్పి యామర్త్యచెవరి జూదంగనిదెపు వలవదనియఁ
 జ్జయింపుననారదుండు మర్త్యగృహంబునను వచ్చుచు యుండునని
 నప్రియంబుగా వున నెవ్వరికింజెప్ప కలతంబులుంబుల కుంజెప్పెద
 నని వాల్మీకి యన్య లతకు రామంబు నా సప్తకాండంబు లందు పూ
 ర్వకంబుగాఁజెప్పి యుంబున జ్ఞానం దైవ వాల్మీకియందయిని వింబు
 రామంబు నననంబులు నివే పేండ్లం ద వాల్మీకి రామంబు లంబు రని యం
 బె. నని కుమారంబుల పేపు త్రిరామంబు సంతానిం నని మార్కం దే
 యంబు వచ్చున ధర్మరాజు కృతకృత్యం దయ్యె. ప్రితమతియల సు
 కృతకతింబుల నని మార్కం దే యంబు నిట్లుం యె. వాల్మీకి రామంబు
 లంబు నెప్పు యుష్ష విద్యజ్ఞనంబుల వలన ముం డులన్ కంబుల ను విది
 తంబు యొప్పు యుష్మ మవరము నెక్కింబుండు మదాదరి రావణాక్షకుల
 యంబు జగదే. తింతమం దాదరి జాత్రు వెలు కంబులంబు ఆది నారా
 యంబుండు వశర శుభగర్భంబున త్రిరామం దే యుష్మంబు నిన్మం
 బంపు. ఇంబు కునంబి యంబు వేదాని నశకా ననంబు నిట్లుం యె. ఏను
 ఘారంజైన పంబునెయి. బతుప జెప్పెయి నాత్మ యుల వది
 నాబగు యుగంబుల మర్త్యంబు నాబువు నాతిచ్చి. ఆరామం
 దేవి శ్రంబున నన్యఁ జంపఁగలవాండు. అని మం దోదరి మారార్తే
 సదా ముక్త్యంబు వకువచ్చు నాబు మే ఘంబులను రావణి వీరంబు కల
 లాని కంబుల మార్త్యు బెప్పు ముం ద వలయ నని నియమించి అయ్యె
 శై

తైత్తిర్యంబును సంస్కరించుచేసి మధ్యభూవనంబున హాసంబు వైయ్యవ్వ
వారు మరలను

యలందున సూర్యవంశజుండైన రామగలఁ జాతనికి దశరథుండ
ను కుమారుండు జన్మించె. అ ద్దశరథుని ప్రాణ వాయును వివాహ
సాక్షి నంబును నరసి రమ్మని పంపనిచ్చిదంబున పేషులు బారు తై
చని మోముపురంబున హాకి సేనుండను సెకరాంబుగలఁ జాతనికి
కౌసల్యకైతర్యం సుమిత్రులను మువ్వరు దుశితలును గృహమే
ధియలను సుశ్రుత్తుండును జన్మించిన కౌసల్యకు దశరథునకు
వివాహంబునిర్ణయించిన నిచ్చిదంబున మేఘబారులు పంక్తికంధరు
నిజూవిన్సు వింటిన నడంబు కౌశింబి సూర్యవంశంబున నారాయణు
డు దశరథునకు గంపారుండై జన్మించి నన్మజంబుంగా నైన సూర్య
వంశంబుని రక్కలంబునె మనవి యలయలు శ్రీ యులు శ్రీ యిలవి షోష
కంబులెంబాణంబునె చని యెనన ర్షులరామంబులవతువారు
నకిట్లనియె. తైత్తిర్యం తన వాసుండైన నారాయణుండు దశరథుగర్భ
ంబున నేమీ కారణంబున వరానవుండై పుట్టిన నిపలు కలభంబిట్లని
యె. సూర్యవంశంబున ననరణ్యుండను శాశ్వరాంబుగలంబాతనిని
రావణేశ్వరుండు యిశ్రోనితంబైన రణంబున గేలు వంజాలక
పలుంబునం బింపిన నా మో కుమారుండను రణంబున
గలంబాతంబు పంత్రి పగచ్చి కుమారుండు మవంబున దృఢవిహారంబు
చేసి నారాయణు నారాధింపి యెనెకని నంబులుని రావణుండై

ద్వాదశాంశుచేదిననాశనితపంశునకునిష్ఠుదేవుంశువేల్చుప్రసన్న
 శ్రీవరంశువేదశుమన్తనాతంశిల్లనియె "దేవా! నాశునకునిరా
 వదేశ్యరంశుకపశుంశునంశువేంశుననానింశుపుటశువదం
 శునయిదేయిమనిననారాయణంశునవ్వినించేతంశునియె
 రులదేతంశువాదశుతక్కినవరంశువేదశుమన్తనవరణావయి
 ళ్లనియె." దేవా! నీపుచుచిననాశుచౌరుషంశుగలనావంశంశుని
 దశంశునించుకేమియిపాంశునినవప్రసేతేశుశిల్లనియె
 ముందటరావణవశసమయంశుననీవంశంశునమన్తనిరావణు
 నిసంహరించినీవంశంశునాంశునదీపర్యంశుమీవంశంశున
 త్ప్రలదేతవంశంశుగాకుండుత్రసవరీయంశుచేచ. బను"మనినా
 రాయణంశుతర్జనంశునగాదె. అదికారణంశునవరకునకు
 రాముఃశ్రీయవవరించె. అనిలపుంశుపటకశ్రీరామవంశంశు
 నువనిష్ఠుంశునుమహావరాహశ్రీశంఖంశునాంశునిమూర్తంశు
 యంశువల్లభశ్రీరామంశునసోదాగిషిరి. అనంతరం
 శుకుమారంశుశిల్లనియె. దశరథనకుంశుకాశుంశుననయోశ్రీ
 పైనకువమాశుంశునలప్రసేవరీమనిపాదమంశురావ
 ణంశుసంశ్చంశునకప్రణామంశునీయదేమికారణంశునగమ
 నంశునిమంశునియిడుగ "దేవా! సూర్యవంశంశునవరకునకు
 శునవిష్ఠుదేవుంశురాముఃశ్రీయవవరించినన్యజంశునాశ్ర
 వదేనయోశ్రీశ్రీపుంశునీసూర్యవంశంశునిశ్రేణంశునీయ

నరు గుడు ననఁ బులస్త్యుడు వారిం బహుధా వంశపురాణంబులఁ బఠి
 యైతి కంబు. తిష్ణుభక్తులు వారికిఁ బ్రతిస వరయింబున్నది. శత్రు
 యాస న్ముండైనఁ బ్రతీయుఁడలఁచిన నక్షణంబొకప్పుడు వానిచలఁచిం
 మననియెట్టి మునిపుంగవుండు శంభురాజునంబునగాండె. అంత రావణు
 డయెందఱైనపురంబునెల్ల నాల్గుత హేమపురంబునకరిగి పట్టుకొని
 ముష్టిరగాంక్షించినవా రందె నుండనురామరావణులొప్పుకొని
 నకువెలుగు బాగుఁగనంతః పురంబునకురావణుండరిగి కౌసల్య
 కైకయొసఁగు వియ్యలను ముప్పైరు కన్యలను రాజంబుపైనిదుకెనిన
 వారిపురాణాంక్షంబునెల్లనియె. కౌసల్యవశరథునివరియింబె, నిర్మ
 యంబునయోగంబున్నది. ఈకన్యకలను వధులుమనినదశావసుండు
 కాలాపిఠిని నీయోగంబుఁజూచునని నిర్బంధించి రాజంబుపైనిదుకాని
 లంకామూర్ఖంబునా జనుమండగం గానది కానునియె. అది కదలి లు
 ధియై నున్ననావికులకిరచ్చి దనంబునెఱవకంఠరంగుడైనను
 లనునిచి దశరథుం డీమూర్ఖంబు ననరుగుదెంచి నపరివారసమే
 వంబుగా నొక ముంచి బంపుతఁ గి వారి కపారంభై నధనంబుల్లిగ
 మనంబునె యిలుచు మనంబునవలె శ్చరంబు వికలంశంబుననింపం
 బుగావలయినని విచారించినవేళ వివాహంబైనవరని ముప్పైని
 యొకంకంబువలె కంకించి లంకాపురంబుఁ బ్రవేశించి సువర్ణవం
 యుషంబున ముప్పైరు కన్యలనుంచి సోమకామరపుత్రులెవర
 త్పైకెవర యొకంబుల సంపన్నులు గావలెనని వధులు గంభీర వాణి

రక్షించి యొనుదర్శువలయును సంతోషించును యున్నవ
 నర్జున వంశున నుంచి యెప్పుడో వలెనే నానామకానురప్రత్యయ సము
 క్రియన వక్షింపుచుండుచి. అంతరావ యుండు యుముని కేష్టియా
 కౌసభ్యుడవరకు నకు వివాహ కారణంబు న్నదని ^{ప్రతి}కేష్టియిని అదినీలం
 భైన ముక్తియ నబద్ధుడైన నిన్దుగాల్పుకు తిండి ననిపవిత్రనిబంధిం
 చి యుండె. అంత దశరథుండు రావణు కృత్యంబే యుండుక వివా
 హం మహిమంబు వలెం బేడుచు నకు విదతి గంగా ప్రవాహంబు వేదల
 నావత్తై గూర్చుండ గడప నావికయు గంగా మధ్యంబు ననంతనియు
 చిన దశరథుండు గంగా బాహుళి వా ముండయెల్ల గంగా వాహిని తా
 దంబు యుక వంశు స ముక్తింబు లా గ్రహింప లకావ్యధ మధ్యం
 బున పక్షుర్నంబుల దిక్కి కరార్చున్మది నా యుతుని వత్తుడి దతి సం
 ముని మంత్రబ్రహ్మ బ్రహ్మ ప్రమాన మ్మృత్యు నామృత నర్థ చరకుని వల
 నదీ వత్తార్చింబు న్నదని నీ బాహి చి ముంబు నన మృతంబు లుకి
 న దశరథుండు బ్రహ్మ వంశు గాగిలెదె. అంత విష్ణు క్షరంబు దశర
 థుండు దాక్కునిచని స ముక్తి కరంబు నమంబులంబు నునియ సా
 మాకప్రత్యయ బలశ్రీవలెనే యునిండు మం ద సంచె దతియి యుత్త
 త రూప లావణ్య వతు లయిన ముఖ్యులు కేష్టి యలంబుంబు ననంత
 యింబు క్షరకుని నామంబులంబు గ్రహింప లెన్ద్ర సుఖంబు
 దితి అ నంత రంబు గంగా తీరంబు ననుండు బారులు వచ్చికి
 కాద కరకుండు వివాహంబు యుత్తంబు నవచ్చుచుండు గంగా

ముక్త్యంబున ముంబిలి మన రా వలుండు త్రితర సతానామంబున
 నా నెక్కు నంబు నకు ముచ్చ బంట్ల ననిచి జ యమునిరానింబి మునిపుం
 దవా! త్రితర కౌగిలిం జైన భీనా ముంహార్యంబున కునెలుతప్పువ
 మునని పవిత్రిని ఇంతయని శ్మంబుల నాచేట్లు నేనని త్రిప్పడు
 దశరథుండ బెచ్చును నృవాడు. కౌసల్య మెన్నలంబున వసియిం
 పునట్లనిచి చెప్ప మని రావణుం దడిసి న యు శపింప వచ్చెపుంగ
 వుండు నిర్మల యిందై లగ్నంబుంబుల యిం గుళంబులు వెత్తెయింబు
 ప్లని యె. కౌసల్య కైతయిం సుమిత్ర లదశర థుండు వివాహంబునిను
 దర్శ మంబుంబున సామకంసుర ప్రత్యిలగద్దంబున నాబ్బు వి కలంగు
 దియి నృవాడుని పోత రా వలుం దత్రితర కౌగిలింబునని సామక
 పుత్రుల రానిం బి మంబుంబుల వెతనిం బి యనిన కౌసల్య కైతయిం
 మించిన పోతుండ దశర థుండు నృంబుని యత్రితర యింబుంబు
 రంబంబుల న విభీషణుంబు బాధింబు నుంబుల ప్రవాక్త్యంబును
 నా వింబి కైరంబున కుశంబి మవరప్రయస్కంధిన వినంబుని ద్వి
 పుత్ర కిరార్దదంబు నా వలుండు వారల కురదైంబునెక్కింబి య
 యొక్క కుంబంబె. వారి పురంకింబుండైన జ యమునికి వస్త నూర్కా
 ది భూషణంబి కలువిచ్చి వీరి తాదనయొక్క కు దశర థుంబుల
 ల తాదన గూడి య యొక్క ప్రవేశంబె. అంత పారజ నంబులు వసి
 వ్తాది పురంకిం బులు ను సుమంబాది మంత్రులు దశర థుని జనన
 ల్లనకులును పునర్జీవా వంబులెనిరి. అలుండు యొక్క కుదశర థుని

బట్టాణ్ణి షిక్కుగా జేసి తపంబు నకు వసంబునకరిగె. అంత వశర
 ధుండంబు రాజ్యంబునె యలు నత్తొత్త కుండై పరరాష్ట్రంబులుగె
 యి యుష్ట నంబులుగాను బు బుడుల మన్మిప్పులు బుత్తాణ్ణులకిగ్రి
 వశరంబు విబ్బులు బేవలచక్రిపులు నిజి సవరయండై యుష్ట కిక్కు
 లకు నష్ట రక్షంబులును బాబా తప్పర్గంబులకురెండు రక్షంబులును
 నింబి యె మెచ్చుట కేలు గువేళ నారక్షంబు క్రిష్టింపులు నందు నంజొని వశ
 రధుండయి ప్రవర్తింబి యెక్కువరతురా ముంజక్కుత తత్తొకేషుండై రా
 జ్యంబునె యలు బుంబి పుతతిక్కి యెంబింబి యెకం తంబున వసేష్ట
 నితాద నయచ్చి పతియంబు విన్నవించి న నాతంబు కిచ్చి ద్రష్ట పత
 నంత యుండె విసి బుంబి శ్రీ శ్రీ సందంబు నంగలుగు ననియెచ్చిన సం
 తరాపించె. అన అత రామ బుద్ధిండు లవకు మోడు నకిట్లని యె. బుం
 బి శ్రీ శ్రీ గ మవరము నిజన్మంబు బ్లయ్యె? అ తనిక లలతంబు (న) శృంగంబి
 ట్లు గలిగె? నది యెష్ట మనిన రా మ పుత్రం కిట్లని యె. ఒక్క నాడు నేదెం
 ద్రా శుష్పర్గంబున నానెడ్డి నంబు బిచ్చి కుంట్టుంబి యుచ్చ రలంబి వివిం
 బి నృ త్యంబు జేయింప (అ) తొరెయి ను నప్పరస న కలబు నాబులుకా
 వచ్చి ద కశం బుగా న్మిత్రిం బుచే యుకొండ నావ^క క్రితం^క పుగలు
 లున మీ పంబున (అ) కింపురుండ (అ) తొరెయి నృ త్యంబు జేయింబుంబి
 నేదెం ద్రానిం బుండ కమ్మ గంబులంబు నానెడ్డి కిక్కు మండలి కుపి మండై నీకుమ్మ
 గంబులంబి ప్ల బుని యిందెంగా వునమ్మి గెచె కమ్మని కాపంబిచ్చె. అ కివి
 నయంబు నుత్రి వికారంబు వేరిననాండ మవరముని బుచ్చి కుమారు

దైవ విభాండ కునివీర్చింబువలన (మునుకాక చెల్లెట్టి త్రియైవపునరా
 గమనంబు జేసెడి దవనిన (జిత్తరెచ్చ మృగియై మృగంబులంగూడియుం
 డె. అంత మవరము నేర్పరుండైన పండు నిపు ట్రింద గు విభాండ కుండ త్రిం
 త జేమొగుణ పరి పూర్ణుండై త్రి జాప తివలన సకల యోగములును
 బుద్ధి క్షేపిష్ట మెరు దల యన స కలకల ల యాగ్గులు (త్రి మంబువై
 వచ్చిసింహ జనని. రాశి కుంభై నవ నంబున (బ దునెని మిది యుగంబులు
 తపంబునె యునుండ నాశ్చ నాఁ డా సమీపంబున నున్న జిలంబుల న
 త్రింత రూప లావణ్యంబై నబల్బివని తారత్యంబున నని ర్తానుష్ఠాన
 బనితలంబి నిర్వస్తంబై సార్వ నంబునొది కాలంబు ననిలువరిండ్ల 2000
 నాల్కొద రంబులును, స్తనంబులును మునీశ్వరుని 3 గణాదరంబైన మ
 నశ్చలనంబై యింద్రియ పతనంబు యై. అంత ము నేర్పరుండ త్రింత
 తా కత్తి మండై కౌపీ నంబు జలంబుల జాడించి నిజ సద్దానంబున మంబుని
 యె. అంత మృగగణాదేవత యై పిపాసా యాంస పాండి యాశ్చలం
 బున కరుగుదొర యుపి వీర్చి విశిషంబైన జలంబు తీరంబునంబులైన
 నవిపా నంబునె యొ. (జిత్తరెచ్చ మవరది వైవీర్చింబువలన స దచ్చిగ
 ర్భంబై వేద వేదాంగ వేద్యుడును, నవి సుకుమార కళిగుండును నైనపు
 ట్రింతు జని యుండె. ఆతని కలీరావ యంబులు మానుషాకారంబును
 జననీ గుణంబునందెని ప్తంబున నుక్త కృంగంబు గలిగి యుండె. అంత
 జిత్తరెచ్చ వనంబున బుద్ధి విందిగ నాది హాప విముక్త యై దేవతా కంబు
 నకరినె. అంత నుబ్బుల కుండు దీర్ఘ రాదిద నంబునె యి విభాండ కుండా

విని సమపంబునకు వచ్చి మూల మూల సత్వంబు కలిరంబును శు
 ఖంబులంబు న కృంగంబు గతిగి యుండు సాక్ష్యంబునాంతి తనయొగ
 దృష్టినిపు త్రినిగిరికి విసి కుచరంబు నకు దగి ద్దాని మని యుత్తరం
 గుండను నావంబుది యుత్తర వప్తియంబున అంబు పాని నానెతిం
 గిన వి కృతినియలుఁ బుత్త్రునెక యుంజేప్పిన నాన్ది విత్తలుఁ గలుపెనని
 లవుండు సెప్ప రఘురామంబు దత్తరిత సంబు వట్టం భరంగుండు యెప్పు. "ఆ
 పొండు వ్రలుకుం జేప్పిన న వ్విక క్షాత్ర ముంబెట్టి దని భరంగుండు వుండు దిగిన
 నే తా పుత్త్రం దిట్లని యె. దక రక్షుం దనక కలంబు రాజ్యంబు చేసి క
 త్రువుల వల నానాగతం బైన ద దార్థం బునకు నూ డిత్త మిక్తంబులు పొని
 త న కిష్టుతైన రాజు కు మారిపోల నే నూరు సెక్కుకించెంబు ది యెంవ్విరిమ
 న సం తాడుంబు పోకనింబా కలిం తుంబు యుండు నందు నలుపేది యొంబు
 దూరంబు న నంగ పోకంబు న రెండు పాదుం దను దాత్త రాజు గుండంబు
 దపు త్రి కుండ్లెనందున నారాజునకు దక రక్షునకు సత్సంగ యెప్పు. త్రియ
 రువురు సం తాన వెత్తి పోకిరికిఁ జింతిట్లం తు రన రఘురామంబు దర
 పానిత వ దనుండ్ల బాలరా! దక రక్షు నకేమి నిమిత్తంబునఁ బుతాత్త
 యి గాత యుండ నని యం దుగల వుండ్ల యెప్పంబా దుం. దక రక్షున
 కునింబు నకు నత్తం వస్త్ర వంబుగా వ్రనత్తి తి క్షింబును స్వర్గంబున
 కరుగుంబు ద స్వర్గ ద్వార పాతించంబున సురభి వనియం పుమండుంగా
 వ్రనత్తి దక్షిణంబు చేసి సాష్టాంగ దండంబులు తిని పిమ్మట దిగి
 బ్రవి దర్శనంబు చేసి క్రియోజనంబులు నింపి మగ్గితిమనై నువులు

మం. ౨౪

లాచరింపుచు దీనాలంపంబులు ననెకవి శ్రుంబులవిప్రవింబనగలు
 లింబినాంబులంశంబునను కృతే హంత్రకలుగు నబ్బు వికర్యుక్షు
 చినయెంగంబున నీకలయత్తులుగతినెదరు పాష్ట్రునినవంతదర
 భుండుసంతాపంబుననయెడైనవచ్చు నాంబరాత్రి కౌసల్యుని
 నిష్ఠాగ్రాంబుల యాదుండు నద్దె వికర్యుంబునిచె. నవమాసంబులకు
 బుత్తికలనియించె. నంతవర్ష మాంసయే యుపేతరరంప లావక్య
 యలంబింబుల వనంబుల మోక్షంపంజేరుచుండె. త్రిప్పని తకు సమాధ
 నుండెనవగునింగానకప్పయం వరంబుసాని యినననీకులు రాంబు
 యెడలైతలుగుదెంచి క్షేపరహార్యనినదంబులువినెకంపాంబం
 లునలంబులగుండును మనసుదెయినెకంబుల వలె నుదెంచి వారు
 గంబులకై నాంబులనినబ్బుగురంబుండునకరభుంబుల మనబుండుంపగ
 నుకింపవని ఘంశడ్డలు నచ్చు నిరణ్ణుండునకరభుని ధైర్యకాపించెన
 చు. విడుచునునినలంబులగురంబుండు నొట్లనియె నాకన్యవచ్చెనరాంబు
 మూహంబునెల కుండ్లై నవని రాంబుండు పలుత వసిష్ఠుండునియె. దర
 రభు కుండు నకు యే వసంబువుదెను తావున వివాహంబునకు వీయం
 వగంబుసానించె నానినెకంబు కౌదనినప్రతింబ బ్బుగురంబుండుని
 యె ^చ క్షేపరహార్యనినదంబుల వచ్చున కియింకెనిచ్చునునెక వివాహ
 బుసెంబుండునిననది వత్తింబుగాదకరభుండు వలెనవచ్చిం
 చిక కియిచ్చుగురంబునదలయ్తెదనని కుండ్లంబునదిదర
 భుండుచెనె. దరభుండుండు బ్రహ్మవనంబునకెనివంతదర
 రభు

42

దేహం వంశునంగుల్యూని వసిష్ఠునిరా విశిష్యుల్లనియే. యేవ
 నవత్రుశ్చవసహితయైసకన్యకవేష్టిశ్రుతునగృహంబుననుంబు
 వాడె! విష్టిశ్రుతునయుగిరివివాహంబుసేయవండవీరెందువి
 భంబులు నుర్బుబంబు. # తెష్టిశ్రుతున లభ్యయంబు.

Leopd from the ms of mantri Venkata
 Sannappa son of Alipudi of Kinta
 district - in 1917-1918

Prepared by G. S. S. S. S.

Compared with the original ms.

2.6.98

17. 12

Copy made in 2.3.45

